

Populație și demografie

Metadate

Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova (BNS)

1. Informație de contact

1.1. Subdiviziunea responsabilă din cadrul BNS

Direcția generală statistică socială și demografie

Direcția statistică populației și migrației

1.2. Persoana de contact

Elena Galer, Șef interimar, Direcția statistică populației și migrației

tel.: 067770097

e-mail: elena.galer@statistica.gov.md

2. Actualizarea metadatelor

2.1. Ultima certificare a metadatelor

16.01.2023

2.2. Ultima actualizare a metadatelor

16.01.2023

3. Prezentarea statistică

3.1. Descrierea generală

Sistemul indicatorilor statistici în domeniul populației și demografiei sunt indicatorii numărului și creșterii populației, precum, mișcarea naturală (statistica vitală) și migratorie.

Sursa datelor despre numărul și procesele demografice o constituie cercetările statistice exhaustive (recensământul populației) și sursele administrative.

Mișcarea naturală este caracterizată prin evenimentele demografice: naștere, deces, căsătorie, divorț, în baza datelor obținute în rezultatul gestionării fluxului informațional integrat (FIA), administrat în comun și în colaborare de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Agenția Servicii Publice (fost Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor) și Biroul Național de Statistică, instituții responsabile pentru realizarea anumitor etape ale FIA, atribuțiile cărora sunt strict stipulate în **Ordinul comun nr. 44/347/100 din 11.10.2005**.

Elaborarea informației despre mortalitate pe cauze de deces este efectuată de Agenția Națională pentru Sănătate Publică în corespundere cu Clasificarea internațională a maladiilor (CIM), Revizia a 10-a.

Datele lunare operative și trimestriale despre numărul născuților, decedaților, căsătoriilor și divorțurilor sunt prezentate după locul și data înregistrării. Datele anuale sunt prezentate după locul domiciliului permanent al persoanei (pentru născuți, după locul domiciliului permanent al mamei). Începând cu anul 2014 datele cu referință la decese și nașteri sunt elaborate și publicate după data evenimentului. În numărul născuților-vii sunt incluși și născuții înregistrați în baza actelor de naștere transcrise și înscrise în registrele de stare civilă ale Republicii Moldova (RM), care satisfac următoarele condiții: nașterile au avut loc pe teritoriul RM, au fost înregistrate timp de un an de la nașterea copilului și mama are viza de reședință pe teritoriul RM. Transcrierea actelor de stare civilă – recunoașterea în Republica Moldova a valabilității actelor de stare civilă eliberate de către organele competente ale țărilor străine.

Mișcarea migratorie este caracterizată prin procesele de emigrare și imigrare ale populației, în baza datelor administrative deținute și furnizate de Agenția Serviciilor Publice și Ministerul Afacerilor Interne,

în baza acordurilor bilaterale privind schimbul informațional ale acestor instituții cu Biroul Național de Statistică. Începând cu anul 2014 mișcarea migratorie internațională se calculează în baza datelor Inspectoratului General al Poliției de Frontieră privind traversările frontierei de stat de către persoanele fizice.

3.2. Concepte și definiții

3.2.1. Definiții

Reședință obișnuită - loc în care o persoană își petrece, în mod obișnuit, timpul de odihnă zilnică, indiferent de absențele temporare în scopul odihnei, al concediului/vacanței, al vizitelor la rude și prieteni, al afacerilor, al tratamentului medical sau al pelerinajelor religioase.

Populația cu reședință obișnuită (rezidentă) - totalitatea persoanelor ce dețin cetățenia Republicii Moldova, cetățenia altor state și apatrizii, care, la data de referință, au reședință obișnuită pe teritoriul țării.

Estimarea numărului populației cu reședință obișnuită are la bază populația cu reședință obișnuită corectată de la Recensământul Populației și al Locuințelor (RPL) din anul 2014, la care s-a adăugat numărul născuților-vii, s-a scăzut numărul decedaților (sporul natural) și s-a inclus sporul migrator (migrația netă).

Populație stabilă – numărul persoanelor care au domiciliul stabil pe teritoriul respectiv, inclusiv persoanele absente temporar. La baza numărului populației stabile se află rezultatele recensământului din anul 1989.

Numărul populației prezente se determină în baza rezultatelor recensământului din anul 2004 și a datelor referitoare la mișcarea naturală și migratorie oficial înregistrate în anul de referință. Totodată se ia în considerație schimbarea numărului populației în urma reorganizării teritorial-administrative.

Numărul mediu anual al populației — media aritmetică a numărului populației la începutul anului de referință și la începutul anului viitor.

Născut-viu este produsul concepției, expulzat sau extras complet din corpul mamei, independent de durata sarcinii și care, după această separare, reprezintă un semn de viață (respirație, activitate cardiacă, pulsații ale cordonului ombilical sau contracții musculare dependente de voință).

Rangul născutului-viu se referă la ordinea numerică a unui născut-viu în raport cu numărul total de născuți-vii ai mamei.

Decedat este persoana căreia i-au încetat definitiv funcțiile vitale după trecerea unui timp oarecare de la naștere.

Căsătorie este uniunea dintre un bărbat și o femeie, încheiată în concordanță cu legislația țării în baza unui act de stare civilă.

Divorț este desfacerea unei căsătorii încheiate legal, printr-o hotărâre definitivă a organelor judecătorești

Migrație – permutarea teritorială a persoanelor, însoțită de schimbarea locului de trai.

Imigranți - persoanele care imigrează în Republica Moldova pentru o perioadă de cel puțin 12 luni. Imigrație reprezintă acțiunea prin care o persoană își stabilește reședința obișnuită pe teritoriul unui stat pentru o perioadă de cel puțin 12 luni, după ce anterior, a avut reședința obișnuită într-un alt stat.

Emigranți - persoanele care emigrează în străinătate pentru o perioadă de cel puțin 12 luni. Emigrație reprezintă acțiunea prin care o persoană care a avut anterior reședința obișnuită pe teritoriul Republica Moldova încetează să mai aibă reședința obișnuită pe teritoriul țării pentru o perioadă de cel puțin 12 luni.

Persoanele sosite în localitatea X sunt persoanele care și-au schimbat domiciliul/reședința temporară din altă localitate.

Persoanele plecate din localitatea X sunt persoanele care și-au schimbat domiciliul/reședința temporară din localitatea X în altă localitate în care se stabilesc.

Repatriat – persoana care s-a născut în Republica Moldova și urmașii acesteia, precum și persoana care anterior a locuit pe teritoriul țării și are dreptul să se stabilească cu domiciliul permanent în condițiile legii.

Ratele/indicatorii demografici enumerați mai jos începând cu 2014 se calculează în baza populației cu reședință obișnuită.

Rata de mortalitate infantilă - numărul copiilor decedați în vârsta sub un an la 1000 de născuți-vii într-un an de referință.

Rata totală de fertilitate – numărul mediu de copii născuți per femeie de vârstă fertilă (15-49), în condițiile fertilității anului respectiv.

Rata brută de reproducere – numărul mediu de fete pe care le-ar avea o femeie, care nu ar fi supusă riscului mortalității, în cursul vieții sale fertile, în condițiile fertilității anului respectiv.

Rata netă de reproducere – numărul mediu de fete născute de o femeie și care supraviețuiesc până la sfârșitul perioadei de reproducere la nivelul dat de fertilitate și mortalitate din anul de referință.

Speranța de viață – este o estimare a numărului mediu de ani pe care o persoană i-ar trăi, dacă ratele de mortalitate specifice pe vârste ale unui an de referință ar rămâne neschimbate pe parcursul întregii sale vieți.

Speranța de viață la naștere – numărul mediu de ani pe care îi are de trăit un nou-născut în perioada respectivă, dacă în decursul vieții nivelul mortalității la fiecare vârstă va rămâne același, cum a fost în anul nașterii.

Coeficientul îmbătrânirii populației – numărul persoanelor în vârstă de 60 ani și peste la 100 locuitori.

Indicele sarcinii demografice – numărul persoanelor în vârstă inaptă de muncă la 100 persoane în vârstă aptă de muncă.

Rata totală de dependență demografică reprezintă numărul de copii în vârstă de 0-14 ani și persoanelor vârstnice (în vârstă de 65 ani și peste) la 100 de persoane cu vârsta între 15-64 ani, la începutul anului de referință.

Rata de dependență a persoanelor tinere – raportul dintre tineri și persoanele de vârstă 15-64 ani la începutul anului de referință.

Rata de dependență a persoanelor vârstnice – raportul dintre vârstnici (persoane de 65 ani și peste) și persoanele de vârstă 15-64 ani la începutul anului de referință.

Rata specifică de mortalitate pe vârste este frecvența deceselor pe vârste la 1000 persoane de vârstă respectivă.

Ratele mortalității standardizate – ratele ajustate înlătură efectul structurii diferite a populației ceea ce permite comparații valide între două sau mai multe populații.

Spor natural - reprezintă diferența dintre numărul de născuți-vii și numărul decedaților pe parcursul anului.

Sporul natural pozitiv (creșterea) – numărul născuților-vii depășește numărul decedaților.

Sporul natural negativ (scăderea) – numărul decedaților depășește numărul născuților-vii.

Soldul migrației internaționale (migrația internațională netă) - diferența dintre fluxul de imigranți și fluxul de emigranți, în perioada de referință (anul t);

Soldul migrației interne/ migrația internă netă (cu schimbarea domiciliului/reședinței temporare), la o dată determinată (e.g. 1 ianuarie anul t), reprezintă diferența dintre numărul persoanelor sosite într-o localitate și numărul persoanelor plecate din acea localitate.

3.2.2. Unitatea de măsură

În *valori absolute* sunt exprimați următorii indicatori demografici: numărul populației, numărul născuților, numărul decedaților, speranța de viață la naștere, durata căsătoriei, numărul căsătoriilor, numărul divorțurilor, numărul decedaților pe cauze de deces și numărul migraților interni și externi. Unitatea de măsură fiind persoane sau mii persoane, ani, număr de căsătorii și număr de divorțuri.

În *valori relative* sunt exprimate: rata totală de fertilitate, rata reproducerii nete, rata reproducerii brute, coeficientul îmbătrânirii populației, sarcina demografică, ratele mișcării naturale sub formă de coeficienți sunt măsurate în procente (%) și promile (‰).

Unele variabile (vârsta medie, speranța de viață la naștere, durata căsătoriei) sunt exprimate în ani.

3.2.3. Formula de calcul

Metodele de calcul a numărului populației cu reședință obișnuită diferă în funcție de nivelul administrativ-teritorial pentru care se calculează.

Estimare a populației cu reședință obișnuită la nivel național:

$$P_2 = P_1 + (N - D) + (I - E)$$

Estimarea populației cu reședință obișnuită în profil teritorial:

$$P_2 = P_1 + (N - D) + (I - E) + (S - P)$$

Rata de natalitate

$$n = \frac{N}{\bar{P}} \times 1000,$$

Rata de mortalitate

$$d = \frac{D}{\bar{P}} \times 1000,$$

Rata de nupțialitate

$$c = \frac{C}{\bar{P}} \times 1000,$$

Rata de divorțialitate

$$div = \frac{Div}{\bar{P}} \times 1000,$$

Efectivul mediu al populației

$$\bar{P} = \frac{P_1 + P_2}{2}$$

unde:

P_1 – numărul populației la începutul anului;

P_2 – numărul populației la sfârșitul anului;

\bar{P} – efectivul mediu al populației;

N – numărul nașcuților-vii;

D – numărul decedaților;

C – numărul căsătoriilor;

Div – numărul divorțurilor;

I – numărul imigranților;

E – numărul emigranților;

S – numărul de sosiți;

P – numărul de plecați

n – rata natalității;

d – rata mortalității;

c – rata nupțialității;

$div.$ – rata divorțialității.

Rata de mortalitate infantilă

$$RMI = \frac{D_0}{N} \times 1000$$

unde:

D_0 – decedați în vârstă sub 1 an în anul de referință;

N – născuți-vii în anul de referință.

Rata totală de fertilitate – suma ratelor specifice de fertilitate (pe vârste sau grupe de vârstă):

$$RTF = n \sum_x {}_N F_x$$

unde:

RTF – rata totală de fertilitate

x – vârsta mamei la naștere;

n – lungimea intervalului de vârstă;

${}_N F_x$ – ratele de fertilitate specifice pe grupe de vârstă în intervalul de vârstă ($x, x + n$);

Coefficientul îmbătrânirii populației

$$\hat{m} = \frac{P_{60+}}{P} \times 100,$$

unde:

\hat{m} – coeficientul îmbătrânirii populației

P_{60+} – populația în vârstă de 60 ani și peste

P – numărul populației în anul de referință

Sarcina demografică sau raportul de dependență demografică

$$R_{dep.} = \frac{P_{sub\ v\am} + P_{peste\ v\am}}{P_{in\ v\am}} \times 100,$$

unde:

$R_{dep.}$ – raportul de dependență demografică

$P_{sub\ v\am}$ – populația sub vârsta aptă de muncă în anul de referință

$P_{peste\ v\am}$ – populația peste vârsta aptă de muncă în anul de referință

$P_{in\ v\am}$ – populația în vârstă aptă de muncă în anul de referință

Rata totală de dependență demografică

$$DR(t) = \frac{P_{0-14}(t) + P_{65+}(t)}{P_{15-64}(t)} \times 100$$

unde:

t – anul

$DR(t)$ – rata totală de dependență demografică la începutul anului t .

$P_{0-14}(t)$ – numărul populației în vârstă de 0–14 ani la începutul anului t ;

$P_{15-64}(t)$ – numărul populației în vârstă de 15–64 ani la începutul anului t ;

$P_{65+}(t)$ – numărul populației în vârstă de 65 ani și peste la începutul anului t ;

Rata de dependență a persoanelor tinere

$$DR_{0-14}(t) = \frac{P_{0-14}(t)}{P_{15-64}(t)} \times 100,$$

unde:

t – anul

$DR_{0-14}(t)$ – rata de dependență a persoanelor tinere la începutul anului t ;

$P_{0-14}(t)$ – numărul populației în vârstă de 0–14 ani la începutul anului t ;

$P_{15-64}(t)$ – numărul populației în vârstă de 15–64 ani la începutul anului t ;

Rata de dependență a persoanelor vârstnice

$$DR_{65+}(t) = \frac{P_{65+}(t)}{P_{15-64}(t)} * 100$$

unde:

t – anul

$DR_{65+}(t)$ – rata de dependență a persoanelor vârstnice la începutul anului t ;

$P_{15-64}(t)$ – numărul populației în vârstă de 15–64 ani la începutul anului t ;

$P_{65+}(t)$ – numărul populației în vârstă de 65 ani și peste la începutul anului t ;

Vârsta medie a populației – se determină ca media aritmetică a mijlocului intervalelor, ponderată cu numărul persoanelor de vârsta respectivă, după formula:

$$V = \frac{\sum (x + 0,5) P_x}{\sum P_x}$$

unde:

x = vârsta în ani împliniți;

P_x = populația în vârsta de x ani în anul de referință;

0,5 = constantă (jumătate de an, considerată drept echivalent mediu al variației abaterilor față de data exactă a împlinirii unei vârste oarecare);

Rata specifică de mortalitate pe vârste – raportul dintre numărul cazurilor de deces la o anumită vârstă în anul de referință și numărul mediu al populației de aceeași vârstă.

3.3. Clasificările utilizate

Medii de reședință și în profil teritorial (unitățile administrativ-teritoriale): Datele sunt grupate conform Clasificatorului unităților administrativ-teritoriale al Republicii Moldova (CUATM), aprobat prin Hotărîrea Departamentului Moldova-Standard nr. 1398-ST din 03.09.2003. Pus în aplicare de la 03.09.2003.

Cauze de deces: Clasificarea Statistică Internațională a Maladiilor, Revizia a 10-a OMS.

3.4. Sfera de cuprindere

3.4.1. Acoperirea sectorială

Nu este aplicabil.

3.4.2. Populația statistică

Total populație.

3.4.3. Geografică

Informația este elaborată și diseminată fără datele localităților din partea stângă a Nistrului și municipiul Bender.

3.4.4. Temporală

Numărul populației

- Național: mediul urban, mediul rural 1950-2021; pe sexe și vârste 1980-2021.

- Național: pe sexe și vârste după reședința obișnuită – 2014-2021.
- Regiuni de dezvoltare: 2006 – 2018.
- Raioane: 1980-1999; 2002 – 2021.
- Municipii, orașe: 1980 – 2018.
- Sate: 1959, 1970, 1979, 1989, 2004, 2014 (la data efectuării recensămintelor populației).

Mișcarea naturală

- Național (mediul urban, mediul rural): 1940, 1946, 1950-2021
- Național: pe sexe și vârstă după reședința obișnuită – 2014-2021
- Raioane: 1989-2017 (în hotarele raioanelor din anii respectivi), excepție anii 1999 – 2002 – județe.
- Municipii, orașe: 1989 – 2021
- Regiuni de dezvoltare: 2006 – 2021.

Mișcarea migratorie

- Numărul emigranților pe vârste, sexe și țara de destinație: 2000-2020.
- Numărul imigranților pe vârste, țara de emigrare și scopul sosirii: 1992-2021
- Numărul repatriaților: 1992 -2021
- Numărul emigranților și imigranților în baza traversărilor frontierei de stat, pe sexe și grupe de vârstă, 2014-2021

3.5. Nivelul de dezagregare

Numărul populației pentru anii intercenzitari:

- Numărul populației cu reședință obișnuită la începutul anului (pe sexe, medii, grupe de vârstă și raioane).
- Numărul mediu anual al populației cu reședință obișnuită (pe sexe, medii, grupe de vârstă și raioane).
- Numărul populației stabile la începutul anului (pe sexe, medii, pe vârste și raioane)).
- Numărul populației prezente la începutul anului (pe raioane, medii și localități).
- Numărul mediu anual al populației stabile (pe sexe, medii, pe vârste și raioane)).

Statistica vitală

Tabelele despre natalitate:

- Născuți-vii pe sexe, medii, localități, orașe, minicipii și raioane.
- Născuți-vii după starea juridica, sex și vârsta mamei pe medii și raioane.
- Născuții-vii după sex și vârsta tatălui pe medii și raioane.
- Născuți-vii după rangul născutului și vârsta mamei pe medii și raioane.
- Născuți-vii după durata căsătoriei (la mamele care au născut pentru prima dată) pe medii și raioane.
- Născuți-vii după sex, greutatea la naștere și durata sarcinii pe medii și raioane.
- Născuți-vii după grupa de vârstă a părinților pe medii și raioane.
- Născuți-vii și asistența la naștere pe medii și raioane.
- Născuții vii după nivelul de studii și statutul ocupațional a mamei.
- Rata natalității pe medii și raioane.

Tabelele despre mortalitate:

- Repartiția decedaților după sex și anul nașterii pe medii și raioane.
- Repartiția decedaților după sex și vârstă pe medii și raioane.

- Repartizarea decedaților după starea civilă și grupa de vârstă pe medii.
- Decedați după grupa de vârstă, sex, nivelul de studii și statutul ocupațional
- Mortalitatea infantilă după sex și vârstă (zile și luni) pe medii.
- Decedați în vârstă sub 5 ani pe sex, vârstă și anul nașterii pe medii.
- Rata mortalității generale pe sexe și pe medii.
- Rata mortalității infantile pe sexe și pe medii.
- Rata mortalității infantile pe medii și raioane.
- Rata mortalității copiilor în vârstă sub 5 ani pe sexe și pe medii.
- Rata mortalității materne pe medii.
- Rata mortalității pe grupe de vârstă, sexe și pe medii.
- Decedați pe principalele clase ale cauzelor de deces pe vârste, sexe și pe medii.
- Decedați pe principalele clase ale cauzelor de deces pe sexe și pe raioane.
- Ratele mortalității pe principalele clase ale cauzelor de deces pe vârste și sexe.
- Numărul decedaților pe localități.

Tabelele despre nupțialitate:

- Căsătorii după starea civilă a soților înainte de căsătorie pe medii.
- Căsătorii după starea civilă a soților înainte de căsătorie și grupa de vârstă pe medii și pe raioane.
- Căsătorii după grupa de vârstă a soților (căsătorii încheiate pentru prima dată) pe medii.
- Căsătorii după nivelul de studii și statutul ocupațional a soților.
- Numărul căsătoriei și vârsta soților pe medii și pe raioane.
- Numărul căsătoriilor pe localități.
- Rata nupțialității pe medii și pe raioane.

Tabelele despre divorțialitate:

- Divorțuri după grupa de vârstă a soților pe medii și pe raioane.
- Divorțuri conform duratei căsătoriei pe medii.
- Căsătorii după nivelul de studii și statutul ocupațional a soților.
- Numărul divorțului și durata căsătoriei pe medii.

Tabelele generalizatoare privind mișcarea naturală a populației:

- Date despre mișcarea naturală pe luni și pe medii.
- Repartizarea nașcuților, decedaților, căsătoriilor și divorțurilor după sex și cetățenie pe medii.

Statistica migrației

- Repartizarea imigranților conform cetățeniei, naționalității și scopului sosirii.
- Repatriați pe țări.
- Emigranții conform țării de destinație pe sexe, grupe de vârstă, starea civilă, nivel de instruire.
- Repartizarea refugiaților, beneficiarilor de protecție umanitară și solicitanților de azil conform țărilor de origine, pe sexe și grupe de vârstă.
- Repartizarea emigranților și imigranților în baza traversărilor frontierei de stat, pe sexe și grupe de vârstă.

Calculul demografice

- Coeficientul îmbătrânirii populației pe sexe (pe raioane și medii).
- Vârsta medie a populației pe sexe (pe raioane și medii).

- Sarcina demografică pe țară.
- Raportul de dependență demografică (pe raioane).
- Rata totală de fertilitate (pe raioane și medii).
- Rata brută de reproducere a populației pe medii.
- Rata-netă de reproducere a populației pe medii.
- Fertilitatea feminină pe grupe de vârstă (pe raioane și medii).
- Vârsta medie a mamei la toate nașterile (pe raioane și medii).
- Vârsta medie a mamei la prima naștere (pe raioane și medii).
- Vârsta medie la prima căsătorie (pe raioane și sexe).
- Vârsta medie la divorț (pe raioane și sexe).
- Speranța de viață pe sexe și medii.
- Speranța de viață la naștere și pe vârste, sexe și medii.
- Ratele mortalității standardizate pe cauze de deces, sexe și grupe de vârstă.

Datele lunare și trimestriale despre numărul născuților, decedaților, căsătoriilor și divorțurilor sunt disponibile pe raioane, municipii și regiuni de dezvoltare însă fără repartizarea pe medii (urban, rural).

Datele anuale sunt prezentate pe raioane, municipii și regiuni de dezvoltare cu repartizarea pe medii (urban, rural).

3.6. Periodicitatea diseminării

Lunară, trimestrială, anuală.

Datele lunare și trimestriale despre numărul născuților, decedaților, căsătoriilor și divorțurilor sunt prezentate după locul și data înregistrării.

Datele anuale sunt diseminate după data evenimentului și locul domiciliului permanent al persoanei (pentru născuți după locul domiciliului permanent al mamei).

Începând din 2014 datele anuale finale sunt prezentate după data evenimentului și locul domiciliului permanent al persoanei (pentru născuți după locul domiciliului permanent al mamei).

3.7. Termenele limită de prezentare (diseminare)

Trimestrial – a 60-a zi după trimestrul de raportare

Anual:

aprilie – date provizorii despre statistica vitală a anului curent

mai – date finale pentru anul precedent;

iunie – date provizorii despre numărul populației cu reședința obișnuită la 1 ianuarie anul curent;
– date finale la 1 ianuarie pentru anul precedent;

iulie – calculele demografice: tabelele natalității și mortalității, coeficientul îmbătrânirii populației, indicele sarcinii demografice; calcule demografice;
– speranța de viață la naștere; vârsta medie a populației;
– ratele mortalității standardizate.

Mai multe detalii la p.3.5

3.8. Revizuirea

Trimestriale – la o lună după trimestrul de raportare.

Anuale – datele diseminate în iulie (vedeți p.3.7)

Politica de revizuire a datelor este în conformitate cu **Politica de revizuire a datelor statistice**, aprobată prin ordinul BNS nr. 35 din 30.08.2022:

https://statistica.gov.md/files/files/despre/planuri/Politici/Politica_revizuire_2022_ro.pdf.

3.9. Perioada de referință

Populație: la începutul/la sfârșitul anului, medie anuală.

Mișcarea naturală: lunar, trimestrial, anual.

Mișcarea migratorie: migrația internă – trimestrial, anual; migrația internațională - semestrial, anual.

Calculul demografice: anual.

4. Colectarea și procesarea datelor

4.1. Sursa de date

4.1.1. Cercetări statistice

Recensământul populației

4.1.2. Surse administrative

Elaborarea datelor privind mișcarea naturală și migratorie a populației este bazată pe sursele administrative de date deținute de următoarele instituții de stat:

Pentru elaborarea datelor privind statistica vitală:

- Agenția Serviciilor Publice (ASP)
- Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP)

Pentru elaborarea datelor despre mișcarea migratorie:

- Agenția Serviciilor Publice (ASP)
- Ministerul Afacerilor Interne (MAI)
 - Inspectoratul General al Poliției de Frontieră (IGPF)
 - Biroul Migrație și Azil (BMA)

4.1.3. Estimări

Estimări sunt efectuate de către BNS la calculul migrației internaționale și a numărului populației:

- *calculul migrației internaționale* în baza datelor privind traversarea frontierei de stat a persoanelor fizice;
- *populației cu reședință obișnuită pentru anii intercenzitari*, în baza rezultatelor ultimului recensământ și a datelor referitoare la mișcarea naturală și migratorie dintre data recensământului și anul de referință;
- pe unități teritorial-administrative în total și repartizarea pe grupe de vârstă, din lipsa datelor relevante despre mișcarea migratorie internă și externă a populației.

4.2. Caracteristica cercetării statistice

4.2.1. Obiectiv și scurt istoric

1. Recensământul populației

Recensământul populației este principala lucrare statistică de formare a resurselor informaționale vizând numărul populației țării, repartizarea ei teritorială în corespundere cu caracteristicile demografice, socioeconomice, naționale, lingvistice, nivelului de instruire, precum și fondul de locuințe și condițiile de trai ale populației.

Recensământul este una dintre cele mai laborioase și de anvergură lucrări statistice. Aceasta implică cartografierea întregii țări, recrutarea și instruirea personalului de recensământ, realizarea unei campanii publice de informare, colectarea de informații individuale, prelucrarea complexă a datelor din chestionare, precum și analiza și diseminarea rezultatelor obținute.

Recensăminte ale populației au fost realizate în anii 1959, 1970, 1979, 1989, 2004 și 2014.

Rezultatele recensământului populației din anul 2004 sunt plasate pe pagina oficială a BNS

https://statistica.gov.md/ro/recensamantul-populatiei-din-2004-editia-2006-9665_59516.html,

<https://statistica.gov.md/ro/recensamantul-populatiei-2004-52.html>.

În perioada 12-25 mai 2014, a avut loc cel de-al doilea recensământ de la declararea independenței Republicii Moldova. Inovația acestui recensământ a constituit că pe lângă recenzarea populației, s-au înregistrat și toate locuințele din țară, indiferent de situația ocupării lor. RPL 2014 a fost efectuat, în baza Legii nr.90 din 26.04.2012 cu privire la RPL în anul 2014, în conformitate cu recomandările Conferinței

Statisticienilor Europeni pentru RPL, runda 2010. Organizarea și efectuarea recensământului a fost coordonată și monitorizată de către Comisia Națională pentru Recensământul Populației și al Locuințelor, instituită prin Hotărârea de Guvern nr. 967 din 21.12.2012 și condusă de primul-ministru al Republicii Moldova. La 31 martie 2017 au fost diseminate rezultatele finale ale RPL, pe pagina oficială a BNS <https://statistica.gov.md/ro/recensamantul-populatiei-si-al-locuintelor-2014-122.html>.

2. Statistica vitală

Infrastructura existentă a sistemului de înregistrare a actelor stării civile și statistica mișcării naturale a populației asigură gestionarea fluxului informațional integrat (FIA). Astfel responsabilitatea de eliberare a certificatelor medicale constatatoare ale nașterii/decesului ține de ANSP, înregistrarea actelor stării civile ține de ASP, iar evidența statisticii mișcării naturale – de BNS.

Începând cu 1997 până la finele anului 2014, pentru colectarea informației juridice și statistice în domeniul demografiei au fost utilizate: actele de înregistrare și buletinele statistice completate la ele despre naștere, deces, căsătorie, divorț. Formularele de evidență statistică primară a proceselor demografice au fost elaborate reieșind din necesitățile în datele statistice naționale despre mișcarea naturală a populației.

Până la introducerea acestor formulare s-a efectuat o intensă muncă organizatorică, în colaborare cu Centrul Național de Management în Sănătate al Ministerului Sănătății, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor și Serviciul Stare Civilă al Ministerului Justiției. O deosebită atenție s-a acordat aspectului confidențialității datelor individuale, organele statistice asigurând utilizarea lor numai în scopuri statistice.

Începând cu 1 ianuarie 2015, BNS a renunțat la buletinele statistice pe suport de hârtie și produce statistici cu privire la evenimentele demografice a populației utilizând numai datele primite în format electronic de la ÎS „CRIS „Registru” în conformitate și în condițiile Contractului de prestare a serviciilor informaționale nr. 159-I din 24 noiembrie 2008, încheiat între MTIC și BNS.

3. Statistica migrațională

Începând cu anul 2001, Agenția Servicii Publice furnizează către Biroul Național de Statistică informația cu privire la statistica migrației interne și externe autorizată, pe suport de hârtie și în format electronic. Biroul Migrație și Azil din cadrul Ministerului Afacerilor Interne a preluat funcțiile ce țin de invitații, gestionarea fluxului de intrare a străinilor în Republica Moldova, eliberarea și prelungirea vizelor, acordarea statutului de repatriat și de imigrant, a funcțiilor referitoare la azil și refugiați. Trimestrial BNS primește informația corespunzătoare în formă de tabele.

Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, furnizează anual către BNS date despre traversările frontierei de stat de către persoanele fizice.

4.2.2. Unitatea statistică

Unitatea de înregistrare este persoana: sunt înregistrate toate persoanele – locuitorii țării, persoanele născute, decedate, căsătorite, divorțate, persoanele care au schimbat domiciliul permanent sau temporar și persoanele care au plecat peste hotarele țării.

4.2.3. Cercul unităților cuprinse în cercetare

Recensământul populației și înregistrările proceselor demografice se efectuează exhaustiv.

4.2.4. Periodicitatea cercetării

Recensământul populației – ca regulă în Republica Moldova, o dată la 10 ani

Statistica curentă – lunară.

Mai multe detalii vedeți la p.3.5

4.2.5. Colectarea datelor

1. Recensământul populației

Metoda de înregistrare la recensăminte constituie înscrierea informațiilor în chestionarele de recensământ de către recenzori pe baza declarației respondenților (a capului gospodăriei sau a altei persoane majore), fără solicitarea unor documente de confirmare. Personalului de recensământ îi este interzis de a solicita alte informații, decât cele care fac obiectul recensământului. Recenzarea populației se face la reședința obișnuită a persoanelor. Reședința obișnuită reprezintă locul în care o persoană își

petrece în mod normal perioada de odihnă zilnică, indiferent de absențele temporare (în scopul recreerii, vacanței, vizitelor la rude și prieteni, afacerilor, tratamentului medical, pelerinajelor religioase etc.). Reședința obișnuită, de regulă, se consideră în acea localitate, în care persoana petrece cea mai mare parte din timpul său, indiferent dacă coincide sau nu cu adresa indicată în Registrul de stat al populației sau în orice alt document de identitate.

În cazul în care unul sau mai mulți membri ai gospodăriei casnice lipseau, informațiile au fost furnizate de un membru major al gospodăriei. Informația despre copiii minori a fost furnizată de către părinți sau alt membru major al gospodăriei. Pentru persoanele aflate în incapacitate să răspundă/participe la interviu, informațiile au fost furnizate de către reprezentantul legal (tutore, curator).

În scopul asigurării cuprinderii tuturor persoanelor la recensământ, în municipii și orașele mari au fost organizate secții de recensământ staționare, unde orice persoană majoră, care nu dorea să accepte interviul în gospodăria sa sau nu era în orele de zi acasă, etc., putea furniza informații despre sine, despre membrii gospodăriei și locuinței sale pentru completarea chestionarelor de recensământ.

Recenzarea clădirilor spațiilor colective de locuit, în care este instituit regim restricționat de acces, și a persoanelor cu reședință obișnuită în acestea, s-a efectuat de către recenzori special selectați din cadrul personalului instituțiilor respective de către administrația acestora.

Recenzarea militarilor în termen, a persoanelor aflate în instituțiile penitenciare și în centrele de triere și a altui contingent special plasat pe teritorii cu restricții de acces al persoanelor civile, s-a efectuat de către recenzori selectați de administrația autorităților publice, care gestionează instituțiile respective.

2. Statistica vitală și migrațională

Gestionarea sistemului de înregistrare a actelor de stare civilă și statistica mișcării naturale a populației este efectuată de către ASP, ANSP și BNS - instituții responsabile pentru realizarea anumitor etape, atribuțiile cărora sunt strict determinate.

Responsabilitatea de eliberare a certificatelor medicale constatatoare ale nașterii/decesului ține de ANSP.

Responsabilitatea de înregistrare a actelor stării civile ține de ASP (SSC), iar sistemul statisticii mișcării naturale a populației – de BNS.

BNS asigură recepționarea și verificarea corespunderii informației din raportul statistic nr. 97 cu numărul certificatelor medicale constatatoare de deces, precum și evaluează calitativ datele recepționate.

Responsabilitatea evidenței migrației internaționale și cea internă ține de competența Agenția Servicii Publice, Biroul Migrație și Azil și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră.

4.3. Procesarea și compilarea datelor

4.3.1. Validarea datelor

Datele sunt verificate și analizate privind calitatea acestora, în special coerența internă, temporală și cu alte date.

În scopul controlului corectitudinii completării informației primite, BNS efectuează verificarea datelor statistice primite, cum ar fi spre exemplu: corespunderea datei nașterii copilului și vârstei părinților; vârstei părinților și datei căsătoriei; vârstei persoanelor și nivelul de instruire, sau statutul ocupațional; durata sarcinii și greutatea copilului la naștere; starea civilă a mamei și situația juridică a nou-născutului; vârsta soților și numărul de căsătorii sau divorțuri etc.

În cazul constatării de către BNS a diferențelor vizând datele din actele de stare civilă prezentate conform raportului statistic (nr.97) acestea vor fi semnalate Agenției Servicii Publice în vederea explicării și corectării inexactităților stabilite.

4.3.2. Compilarea/extrapolarea datelor

Compilarea datelor privind numărul și mișcarea naturală și migratorie a populației se efectuează de către BNS, după prelucrarea, analiza și validarea datelor obținute din sursele administrative.

4.3.3. Ajustările

Nu se efectuează ajustări.

4.3.4. Asigurarea calității

Asigurarea calității datelor statistice, se bazează pe respectarea principiilor fundamentale ale statisticii oficiale aprobate de Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite în 1992 (și de Comisia de Statistică / ONU în 1994), precum și stipulate în Legea nr. 93/2017 a Republicii Moldova cu privire la statistica oficială.

În activitatea de producere a informației statistice, o importanță primordială este acordată asigurării calității înalte a datelor.

În acest scop, o serie de măsuri de asigurare a calității sunt realizate la fiecare etapă a realizării fluxului informațional integrat - administrat în comun și în colaborare de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Agenția Servicii Publice, Ministerul Afacerilor Interne și Biroul Național de Statistică, instituții responsabile pentru calitatea datelor.

4.4. Precizia datelor

4.4.1. Rata de non-răspunsuri

Nu este aplicabil.

4.4.2. Erori de eșantionare

Nu este aplicabil.

5. Comparabilitate și coerență

5.1. Comparabilitatea internațională

Datele statistice obținute prin cercetare statistică exhaustivă bazată pe date administrative sunt în corespundere cu recomandările internaționale în vigoare, în special cu „Principii și recomandări pentru statistica stării civile - ONU ” (ST/ESA/STAT/SER.M/19/Rev.3 New York, 2014).

Estimarea numărului populației cu reședință obișnuită este calculată conform recomandărilor internaționale Regulation (EC) No 763/2008 cu privire la recensământul populației și al locuințelor.

Elaborarea informației despre mortalitate pe cauze de deces este efectuată în corespundere cu Clasificarea internațională a maladiilor (CIM), Revizia a 10-a.

Din 2014 sunt îndeplinite toate recomandările ONU în domeniul statisticii migrației internaționale (New York, 1998, Revizia 1) ce țin de metodologia de înregistrare a migranților după durata absenței/prezenței și țara domiciliului obișnuit.

5.2. Comparabilitatea în timp

Indicatorii în profil teritorial (în special pe raioane) nu sunt comparabili întru totul în timp din cauza schimbărilor administrativ-teritoriale. În a.1999-2002 datele statistice pe raioane nu sunt disponibile, fiind prezentate doar pe județe – unitățile administrativ-teritoriale de nivelul 2 existente în perioada nominalizată.

Numărul populației în profil teritorial nu este comparabilă începând din 2014 din cauza utilizării definiției internaționale și metodologiei de calcul a populației cu reședință obișnuită.

Schimbările metodologice s-au referit la indicatorul *mortalitatea infantilă*. Începând cu 1 ianuarie 2008, în rezultatul alinierii la standardele europene privind statistica copiilor nou-născuți, sunt înregistrați și copii cu masa de la 500 gr și de la 22 săptămâni gestație (până la 01.01.2008 erau înregistrați copii cu greutatea de 1000 gr și peste, și după a 30-a săptămâna încheiată de gestație). Începând cu 1 ianuarie 2015, intensitatea mortalității infantile se stabilește pe baza relației numărului de decese înregistrate în perioada de timp, care face obiectul analizei și numărul născuților vii în aceeași perioadă de timp.

Începând cu anul 2014, sunt revizuiți toți indicatorii demografici conform numărului populației cu reședință obișnuită și din acest context are loc întreruperea serilor dinamice a tuturor indicatorilor demografici.

5.3. Coerența cu alte statistici

Coerența statisticii curente cu datele din recensământul populației.

Din anul 2014, în statistica curentă începe calculul numărului populației cu reședința obișnuită, în baza rezultatelor corectate ale ultimului recensământ al populației (2014).

Diferențe în concepte: la recensământul populației sunt înregistrate toate persoanele cu reședința obișnuită (de facto), care poate să nu coincidă cu adresa indicată în buletinul de identitate, iar statistica curentă se bazează pe domiciliul înregistrat conform buletinului de identitate.

6. Mandatul instituțional (baza normativ-juridică)

Activitatea BNS se bazează pe respectarea Constituției Republicii Moldova, Legii cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, alte acte legislative și normative, ordinele și dispozițiile conducerii BNS. Legea cu privire la statistica oficială reglementează organizarea și funcționarea sistemului statisticii oficiale și stabilește cadrul juridic pentru dezvoltarea, producerea, diseminarea și coordonarea statisticii oficiale (art.1).

Art. 5 al Legii stipulează că producerea informației statistice se bazează pe respectarea principiilor independenței profesionale, imparțialității, obiectivității, relevanței, transparenței, confidențialității, cost/eficienței ș.a.

Biroul Național de Statistică, în calitatea sa de organ central de statistică, este o autoritate administrativă creată pe lângă Guvern pentru conducerea și coordonarea activității în domeniul statisticii.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului 935 din 24.09.2018 cu privire la organizarea și funcționarea BNS, Biroul exercită următoarele atribuții:

- 1) coordonează sistemul statistic național privind dezvoltarea și producerea statisticii oficiale;
- 2) elaborează și implementează strategii de dezvoltare a sistemului statistic național, programe statistice anuale și multianuale;
- 3) elaborează cadrul normativ și instituțional necesar realizării obiectivelor strategice în domeniul său de activitate, precum și mecanismele transpunerii lor în practică;
- 4) efectuează managementul și controlul realizării, în condiții de calitate, a programelor și planurilor statistice adoptate la nivel central și regional;
- 5) armonizează și aliniaza indicatorii statistici, metodologiile, metodele și tehnicile aplicate pe plan național cu reglementările și standardele internaționale;
- 6) promovează cultura statistică în societate.

Actele legislative și normative de care se conduce BNS în activitate pot fi accesate pe pagina oficială <https://statistica.gov.md/ro>, rubrica *Despre BNS* (<https://statistica.gov.md/ro/acte-normative-56.html>).

7. Confidențialitatea

7.1. Principiile

Conform art.19 al Legii cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, producătorii de statistici oficiale întreprind toate măsurile regulatorii, administrative, tehnice și organizatorice pentru protecția datelor confidențiale și neadmiterea divulgării lor.

În cap. VII al legii nominalizate este stipulat, ca datele colectate, procesate și depozitate pentru producerea informației statistice sunt confidențiale în cazul în care permite identificarea directă sau indirectă a respondenților. Nu sânt considerate confidențiale:

- a) datele care pot fi obținute din surse public accesibile conform legislației;
- b) datele individuale privind adresa, telefonul, denumirea, genul de activitate, numărul de angajați ale persoanelor juridice și întreprinzătorilor individuali;
- c) datele ce se referă la întreprinderile cu capital de stat, instituții și organizații finanțate din buget, prezentate la solicitarea autorităților administrației publice.

Conform Legii cu privire la statistica oficială, art.20, au acces la datele individuale persoanele care, conform atribuțiilor de serviciu, participă la producerea datelor statistice, în măsura în care datele individuale sânt necesare pentru producerea acestei informații.

Același articol stipulează, că accesul la datele individuale care nu permit identificarea directă a respondenților poate fi acordat pentru proiecte de cercetări științifice ale căror rezultate scontate nu se referă la unități individuale identificabile, în conformitate cu regulamentul aprobat de autoritatea centrală în domeniul statisticii.

Art. 23 (5) al Legii stipulează că „Informația statistică nu poate fi diseminată utilizatorilor în cazul în care se referă la 1-3 unități statistice”.

7.2. Asigurarea practică a regulilor confidențialității

Întru asigurarea protecției datelor statistice confidențiale în conformitate cu Legea cu privire la statistica oficială nr.93 din 26.05.2017, Biroul Național de Statistică întreprinde toate măsurile regulatorii, administrative, tehnice și organizatorice pentru protecția datelor confidențiale și neadmiterea divulgării lor.

În conformitate cu Legea nominalizată, personalul producătorilor de statistici oficiale, inclusiv cel angajat temporar, care, conform atribuțiilor de serviciu, are acces direct la datele individuale este obligat să respecte confidențialitatea acestor date în timpul și după încetarea activității în funcția respectivă.

Până la diseminarea datelor statistice, acestea sunt verificate dacă corespund cerințelor de protecție a datelor confidențiale. În cazul în care datele statistice conțin informație confidențială (vedeți p.7.1) diseminarea acestora nu este efectuată și se purcede la agregarea datelor la nivelul minim disponibil care asigură protecția confidențialității dalelor.

Conform art.12 al Legii cu privire la recensământul populației și al locuințelor în anul 2014 nr.90 din 26.04.2012, datele din chestionarele de recensământ constituie o informație confidențială, care nu poate fi divulgată și care va fi utilizată exclusiv în scopuri statistice. Datele obținute în cadrul recensământului nu pot fi utilizate în scopuri care ar putea aduce prejudiciu moral sau material persoanei ori ar putea împiedica realizarea drepturilor și libertăților sale. Prelucrarea datelor din chestionarele de recensământ se efectuează cu condiția anonimizării obligatorii a datelor, asigurării protecției împotriva accesului neautorizat și prevenirii sustragerii, pierderii, denaturării sau falsificării.

Funcționarii organelor centrale de specialitate ale administrației publice și ai autorităților administrației publice locale, personalul temporar pentru recensământ, precum și alte persoane care, corespunzător atribuțiilor de serviciu, au acces la datele despre populație și locuințe ce se conțin în chestionarele de recensământ și care au admis pierderea, divulgarea, falsificarea poartă răspundere în conformitate cu prevederile legislației (art.13 al Legii 90/2012).

În conformitate cu Legea nominalizată, personalul organelor statisticii oficiale, recenzorii, interviuatorii și alte persoane care, conform atribuțiilor de serviciu, au acces direct la date individuale sunt obligați să păstreze confidențialitatea lor, să nu o divulge sub nici o formă, inclusiv după ieșirea din funcția respectivă, fapt consemnat în angajamentul semnat de fiecare colaborator al BNS.

8. Accesul la informație și formatul diseminării

8.1. Accesul la informație

8.1.1. Calendarul de emiterie

Anual este elaborat Calendarul de diseminare a informațiilor statistice elaborate de BNS.

8.1.2. Accesul la calendarul de emiterie

Calendarul de diseminare a informațiilor statistice este plasat pe pagina oficială web a BNS <https://statistica.gov.md/ro>.

8.1.3. Accesul la date statistice

Conform Legii cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, art. 23:

- a) Producătorii de statistici oficiale sunt obligați să disemineze informația statistică în termenele prevăzute în programul de lucrări statistice și în calendarul de diseminare a informației statistice oficiale.

- b) Diseminarea informației statistice prevăzute în programul de lucrări statistice tuturor categoriilor de utilizatori se efectuează gratis și în condiții egale de acces sub aspectul volumului, calității și termenelor de diseminare.

Programul lucrărilor statistice poate fi accesat pe pagina <https://statistica.gov.md/ro>, rubrica *Despre BNS / Acte normative* (<https://statistica.gov.md/ro/acte-normative-56.html>).

Pagina web a BNS <https://statistica.gov.md/ro> reprezintă sursa informațională cea mai importantă în asigurarea accesului utilizatorilor la informația statistică diversă, transparenței privind activitatea BNS.

Toate comunicatele, rapoartele analitice, seriile de timp, precum și publicațiile statistice elaborate de BNS sunt plasate pe pagina web oficială.

8.2. Formatul diseminării

8.2.1. Comunicate / Rapoarte analitice

Comunicatele și rapoartele analitice sunt publicate pe pagina web oficială a BNS: <https://statistica.gov.md/ro> la rubrica *Comunicate*, conform *Calendarului de diseminare*.

8.2.2. Publicații

Publicații:

- Mișcarea naturală a populației.
- Femei și bărbați în Republica Moldova.
- Copiii Moldovei.
- alte publicații statistice: Anuarul statistic; Breviarul statistic, etc.

Acces la publicații în format electronic, pe pagina oficială a BNS <https://statistica.gov.md/ro>, rubrica *Produse și servicii/ Publicații* <https://statistica.gov.md/ro/publications>.

8.2.3. Baze de date/serii de timp

- **Banca de date statistice** <http://statbank.statistica.gov.md>, domeniul *Populația și procesele demografice*
- **Pagina oficială** a BNS: <https://statistica.gov.md/ro> la rubricile:
 - *Media / Comunicate statistice*
 - *Statistici pe domenii / Populația și procesele demografice*
 - *Produse și servicii / Publicații*;
- **Standardul Special de Diseminare a Datelor (SDDS)**: <http://www.statistica.gov.md/SDDS/NSDP/>.

8.2.4. Chestionare/date transmise la solicitarea organizațiilor internaționale

Chestionare se transmit către ONU, CEE a ONU, Eurostat, CSI.

8.2.5. Solicitări de date suplimentare

BNS, în limita informațiilor disponibile și în corespundere cu Legea cu privire la statistica oficială, pune la dispoziția utilizatorilor și informații statistice suplimentare celor disponibile în publicațiile statistice, comunicatele și rapoartele analitice, plasate pe pagina oficială web. Solicitarea poate fi transmisă personal la sediul BNS, prin poștă, prin poșta electronică moldstat@statistica.gov.md sau online – <https://statistica.gov.md/ro>, rubrica *Produse și servicii / Solicitare de informații statistice*: <https://statistica.gov.md/ro/solicitare-de-informatii-statistice-9998.html>.

9. Referințe (link-uri) utile

9.1. Accesibilitatea documentației privind metodologia

Metodologia este disponibilă pe pagina oficială <https://statistica.gov.md/ro>, rubrica *Metadate și clasificatoare / Metadate de referință* (<https://statistica.gov.md/ro/metadata>).

9.2. Accesibilitatea documentației privind Rapoartele de evaluare

Rapoartele de evaluare a BNS sunt disponibile pe pagina oficială <https://statistica.gov.md/>, rubrica *Despre BNS / Evaluări externe și sondaje de opinii / Rapoarte de evaluare externă* (<https://statistica.gov.md/ro/rapoarte-de-evaluare-externa-9930.html>).

9.3. Accesibilitatea informației privind studiul de opinie al utilizatorilor

Sondajele de opinie ale utilizatorilor sunt disponibile pe pagina oficială <https://statistica.gov.md/>, rubrica *Despre BNS / Evaluări externe și sondaje de opinii / Sondaje de opinie* (<https://statistica.gov.md/ro/sondaje-de-opinie-9933.html>).

9.4. Alte referințe utile

Standardul Special de Diseminare a Datelor (SDDS) al FMI	https://statistica.gov.md/ro/prezentare-general-a-9865.html
Baza de date EUROSTAT	http://ec.europa.eu/eurostat/data/database
Baza de date statistice a Comisiei Economice pentru Europa a ONU	http://w3.unece.org/pxweb/Dialog/